

З Марыяй Халзінскай, выпускніцай адзінацатай мінскай гімназіі, мы сустрэліся пасля кансультацыі па англійскай мове. Яна адна з тых васьмьнаццаці выпускнікоў гімназіі, што сёлета прэтэндуе на залатыя медалі.

Дзякуючы сваёй настаўніцы Святлане Юр'еўне Асінай, якая прывіла ёй і яе аднакласнікам любоў да замежнай мовы, Марыя збіраецца пасля заканчэння гімназіі паступаць у Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт.

Фота Юрыя БОНДАРАВА.

У шырокім усеабаўным сэнсе адукацыя — асноўнае развіццё грамадства, ключавое заняно, якое забяспечвае сувязь паміж культурай кожнага чалавека і развіццём чалавечай цывілізацыі ўвогуле. У вузкаасобным практычным сэнсе яна — залог дабрабыту чалавека, яго ўдзелу ў навучным жыцці грамадства.

Вось чаму судзіцца пра адукацыю і бяспраўна дзіцяці ў галіне адукацыі ёсць судзіцца (няхай і не прамое, а ўскоснае) яго свабоды і насіла над яго асобай, над яго чалавечай годнасцю. Адсюль тое найважнейшае значэнне, якое надавалася ў гісторыі развіцця розных народаў ідэі ўсеагульнай адукацыі маладога пакалення, барацьбе за яе рэалізацыю. Адсюль тая прафесійна-асветніцкая значнасць разгляду гэтага пытання ў ВНУ педагогічнага профілю, перш за ўсё ў курсе гісторыі педагогікі.

Як і ў любой іншай педагогічнай дысцыпліне ў гісторыі педагогікі лёгка прасачваецца сацыяльна-класавы пыход да ажыццяўлення рэальнага права грамадзян на адукацыю, бо кожная палітыка ў гэтым курсе педагогічнай тэорыі і адукацыйна-выхавальнай сістэмы разглядаецца ў ўзаемасувязі з палітычным уладкаваннем дзяржавы, з характарам грамадства, з інтэрасамі тых, хто мае ўладу.

Пры выкладанні курса гісторыі педагогікі на псіхалагічна-педагогічным факультэце Брэсцкага ўніверсітэта ставіцца мэта прасачыць праз прызму эпохі і адукацыйна-выхавальнай сістэмы стаўленне той ці іншай дзяржавы, яе ўладаў колаў, асобных сацыяльных груп, грамадства ўвогуле да пытання рэалізацыі права дзяцей на адукацыю.

Пры вывучэнні адукацыйных сістэм рабаўладальніцкага і феадалічнага грамадства як найбольш антаганістычных у гісторыі чалавечай цывілізацыі, а так-

сама ў умовах капіталізму ўвага студэнтаў звяртаецца на наступны моманты: поўнае пазбаўленне цэлых класаў права на адукацыю; адсутнасць у яе сістэме адпаведнага тыпу школ для дзяцей рабоў, сялян (а ў Расіі для прыгонных сялян — аж да сярэдзіны XIX стагоддзя); значная абмежаванасць гэтага права пры капіталізме праз неабавязковае наведанне школы дзецьмі (пералік насельніцтва ў Расіі ў 1897 годзе сведчыць пра існаванне такіх: сярод мужчын — 35,8 працэнта, сярод жанчын — 12,4 працэнта).

На канкрэтных фактах студэнты пераканваюцца ў непэўнаснасці ўзроўню ведаў, якія лаваліся дзецьмі несправедлівых сааслоў, у тым, як неадпаведна адпала руская царкоўна-прыходская школа другой паловы XIX стагоддзя з двухгадовым тэрмінам навучання і рэлігійнай накіраванасцю ад прыходскай сярэдняшкоўнай школы. А падчас вывучэння зместу адукацыі ў прыходскай школе, дзе хлопчыкаў навучалі пераважна малітвам, царкоўным спевам, радзей — пісьму, чытанню і лічэнню, студэнты прыходзілі да высновы, што ўся адукацыя ў Расіі была накіравана "на ўмацаванне ў народзе праваслаўнага вучэння, веры і маральнасці хрысціянскай".

На прыкладзе больш позніх — капіталістычнай і сацыялістычнай — фармаций прасачваецца, як у умовах гэтых краінаў пачынаўся вытворчасці, узростання патрэбнасці дзяржавы ў ўсеагульнай адукацыі.

Прадстаўляем вопыт Аснова цывілізаванага развіцця

най пісьменнасці насельніцтва і якасцім узроўню адукацыі, а таксама ў умовах дэмакратычных тэндэнцый у грамадстве, барацьбы прагрэсіўных сіл за найважнейшае права кожнага чалавека — права на адукацыю — уласна-адукацыйнае развіццё, ідзе пераважна паміж іх звышнімі, павялічваюцца варыяцыі тыпаў школ на ўсіх ступенях адукацыі, паступова ўводзіцца ўсеагульная пачатковая адукацыя (напрыклад, у такіх краінах як Аўстрыя, Прусія — яшчэ ў канцы XVIII стагоддзя, пазней — у Англіі, Італіі, Францыі).

У Беларусі, як і ў іншых рэспубліках былога Савецкага Саюза, праблема ўсеагульнай пачатковай адукацыі была вырашана толькі пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі ў далой кароткі тэрмін. Асноўныя векі ажыццяўлення: пачатак 30-х гадоў — ўсеагульная пачатковая адукацыя; канец 40-х — сямігадовая (1950 г. — васьмігадовая) і напрыканцы 70-х — ўсеагульная сярэдняя адукацыя.

Вялікую цікавасць у студэнтаў выклікае пытанне рэалізацыі права дзяцей на адукацыю. Пры вывучэнні гісторыі развіцця адукацыйных сістэм даследчыцы наступнае: матэрыял дзёўчых на ўтрыманні раўнапраўнай з хлопчыкамі адукацыі; уплыў тых

ці іншых асоб, якія адстойваюць гэта права; тыпы школ, што ствараліся для дзёўчых; узровень і накірунак ведаў і інш.

Вывучэнне гэтых аспектаў праблемы паказвае, што на фоне шматвяковай прыкраснасці і нераўнапраўя жанчын (напрыклад, у рыпскай сярэдняшкоўнай сістэме выхавання) іх узровень адукацыі быў вышэйшы за ўзровень адукацыі мужчын. Пры вывучэнні пытання аб рэалізацыі права жанчын на адукацыю студэнты адзначалі ўклад такіх асветнікаў, як Ф.І. Янковіч, які паклаў у Расіі пачатак жаночай дзяржаўнай школе для несправедліва слабых насельніцтва, І.І. Бяцкой, які стварыў сярэднюю школу для дзёўчых дваранскага сааслоў; адзначалі барацьбу рэвалюцыянераў-дэмакратаў (М.П. Чарнышэўскага, М.А. Дабралюба і інш.), сацыял-дэмакратаў (К.Шэўкіна, Р.Ліўскага, Н.К. Круцкага і інш.) за права жанчын быць адукаванымі нароўні з мужчынамі.

Студэнты дзіцячыя адкрытай (у Расіі — аж да Кастрычніцкай рэвалюцыі) і скрытай (як напрыклад, у сучаснай цывілізацыі Францыі) дыскрымінацыі жанчын у галіне адукацыі. У першым выпадку наўраўнасць выхавання праз шалкам раздзяляе навучанне дзячынак і

хлопчыкаў, прычым у розных тыпах школ; у другім — праз нацыянальныя традыцыі, арыентацыю ў выхаванні іх больш на ролю жонкі, маці, хатняй гаспадыні, чым на прафесійнага спецыяліста ці грамадскага дзеяча.

Падкрэслваючы актуальнасць вырашэння праблемы прадстаўлення жанчын адпаведна-адукацыйнае права на атрыманне адукацыі, варты прывесці прыклады ў свеце папулярнага больш за 60 працэнтаў іспітальных дзяцей, якія не наведваюць школы, складаюць дзёўчынкі і г.д.

Не менш важны і нацыянальны аспект адукацыйнай палітыкі той ці іншай шматнацыянальнай дзяржавы, прыкладам якой з'яўлялася першы за ўсё Расійскай імперыя, якая ўшчамляла праз сваю шавіністычную русіфікатарскую палітыку адукацыйныя правы іншых нацый, у тым ліку і нашу, беларускую, пазбаўляючы яе сваёй нацыянальнай школы, права навучання на роднай мове, а ў пэўных перады і ўшчамляючы насельніцтва ў яго агульных правах. Прыкладам з'яўляецца прыняцце Статута Віленскага ўніверсітэта ў 1807 годзе ці дзейнасць Асновага камітэта па справах заходніх губерняў, які пасля паловаўлення беларуска-польскага паўстання 1830 — 1831 гг. да 1834 года колькасць казённых школ у Віленскай вучэбнай акрузе знізіла напалову. А менавіта ж у падрыхтоўцы людзей да таго, каб яны разумелі і шынавалі сваю культурную самабытнасць і паважалі яе ў іншых, заключаецца адукацыйная адукацыйная сістэма. Аднак пры гэтым не трэба адмаўляць, што ў сучасных умовах дзяля гуманізацыі і дэмакратызацыі грамадства адным са шляхоў ажыццяўлення раўна-

праўнай адукацыі для маладых грамадзян Беларусі з'яўляецца ажыццяўленне ідэі паравоту краіны да заходнееўрапейскіх сістэм з іх багатымі гуманістычнымі і дэмакратычнымі традыцыямі. Гэта перанясенне ў нашу нацыянальную сістэму навучання пэўных тыпаў школ, зместаўна-нацыянальных асноў навучання, дыдактычных метадых і г.д.

Такім чынам, пры вывучэнні пытанняў станаўлення школы, развіцця тэарэтычных асноў працы навучання, у прымяненні, пачынаючы з педагогічнай сістэмы Я.А. Коменскага з гуманістычнай, дэмакратычнай накіраванасцю (ланесці праз школу на роднай мове, г.зн. праз пачатковую ступень адукацыі, усім дзецьмі незалежна ад іх расавы і нацыянальнай прыналежнасці) ўсё здатыя цывілізацыйныя і закінваючы сённяшнім тэарэтычным абгрунтаваннем адукацыі ("ва ўмовах інтэлектуальнай і маральнай салідарнасці чалавечства" садзейнічаць развіццю актыўнага паўчання цярпнасці і ўзаемаўважання паміж краінамі і народамі) мы разглядаем гісторыю сацыяльнага, паловага і нацыянальнага аспектаў барацьбы народаў за іх права на сапраўдную адукацыю, бо права — гэта ёсць залог многіх іншых чалавечых правоў. А факт існавання на сённяшні момант у свеце больш як 9 млн. неспіменных дзяцей і больш чым 100 млн. дзяцей, якія не наведваюць школы, гаворыць аб тым, што барацьба за рэалізацыю права чалавека на адукацыю будзе і павінна працягвацца.

Галіна СЕГЯНЮК,
дацэнт кафедры педагогікі
пачатковага навучання і
сацыяльнай педагогікі
Брэсцкага дзяржаўнага
універсітэта.

Навука жыць

Нестандартны прысуд вынес іспанскі суддзя Эміліо Калатаюд 15-гадоваму дробнаму зладошчу. Калі суддзя высветліў, што абвінавачваемы зусім непісьменны, то ён... абавязваў яго навучыцца чытаць і пісаць. Мала таго, пасля завяршэння навучання сам прыняў у яго экзамен і канстатаваў, што судовы прысуд прыведзены ў выкананне.

Малалетні правапарушальнік папаўся ў правінцыі Гранада пры абрабаванні харчовага склада ў кампаніі двух мужчын з цёмным мінулым. Пасля азнамлення са справой суддзя Калатаюд абавязваў, што не атрымаў нават мінімальнай адукацыі. Грамадства, на яго думку, не мае права прадаць кримінальнае абавінаванне таму, хто з'яўляецца

ахвярай самога грамадства. Неўдачлівы малалетні злачынца сумленна навучыўся не толькі пісаць і чытаць, але і лічыць. Адначасова ён дзякуючы садзейнічанню суддзі атрымаў прафесію тынкоўшчыка.

Суддзі Эміліо Калатаюду, які займаецца справамі непэўналетніх, уласцівы нетрадыцыйны падыход да практычнай юрыспрудэнцыі. Некалькі гадоў таму

ён адправіў пад дамашні арышт 20 бацькоў, чые дзеці сістэматычна прагульвалі ўрок. Суд вышэйшай інстанцыі адмянуў гэты раішэнне, аднак перапалоханыя бацькі прынялі меры — і з таго часу іх дзеці сталі прыстойнымі вучнямі. Вядомы ў правінцыі Гранада і выпадак, калі суддзя Калатаюд прыгаварыў юнака, які кіраваў матчаўкам у нецярпым стане, да рэгулярнага наведвання аддзялення масцовай бальніцы, дзе лечаць людзей, паралізаваных у выніку дарожна-транспартных здарэнняў...

Падрыхтаваў
Ігар КАНДРАЛЬ.

За мясой

Зноў экзамены

ВЫТРАМАЎШЫ сапраўды сур'ёзнае напружанне розумовы і фізічныя сілы, якое папярэднічала адной з важнейшых у жыцці маладога кар'яна з'яў — здачы экзаменаў у ВНУ, былыя абітурыенты, стаўшы студэнтамі, расслабляюцца і дазваляюць сабе асабліва не напружвацца ў нудным працэсе навучання, за якім знаходзіцца запаветны дыплом. З вынікаў апытання, праведзенага экспертамі НДІ адукацыі Карэйскага ўніверсітэта выяўлена, што больш за палову студэнтаў паўднёвакарэйскага ВНУ прысячаюць самастойным заняткам пасля лекцый менш як гадзіну ў дзень і прыкладна 40 працэнтаў з іх працягваюць поўную аб'якавацца да вучэбнага працэсу.

Відэа, што перажываемы краінай крывіс школьнай адукацыі, калі ў класах пачатковай і сярэдняй школы, як сцяваджаюць паўднёвакарэйскія сродкі масавай інфармацыі, пануюць непавага да настаўніка, прагуль і школьнае насілле замест прывычнага паслушнасці, распаўсюдзіўся цяпер і на ўніверсітэт.

Універсітэты Паўднёвай Карэі, як лічаць даследчыцы ў праблемах нацыянальнай адукацыі эксперты, павінны выконваць вядучую ролю ў забеспячэнні нацыі высокакласнымі спецыялістамі.

Аднак для выпраўлення сітуацыі, як адзначаюць цэнтральныя СМІ, неабходна правесці "сур'ёзныя змены ў сістэме агульнай адукацыі ў краіне".

Буйным скандалам абярнуўся ў Бангладэш пачатак выпускных экзаменаў у каледжах.

У першы дзень ад экзаменаў былі адхіленыя за розны падман — ад выкарыстання шпарталак да подкату выкалчачкаў — больш як 3,5 тысячы вучняў. Як паведамілі СМІ, за дзень колькасць выгнанных з каледжаў за такія парушэнні ў цэлым па краіне павялічылася да 16 тысяч. У некаторых навуковых установах сталіцы і шэрагу іншых гарадоў, гаворыцца ў паведамленні, пазбаўленыя права атрымаць дыпломны выхавальнік пратэст масавым маніфэстамі, якія пераходзілі ў беспарадак. Дзе-нідзе прыйшліся выклікаць паліцыю, якая выкарыстала спэцтачыны газ і дубіні. Экзамнацыйная сесія набірае летнія гарачыя абароты.

Падрыхтаваў
Ігар КАНДРАЛЬ.

Думка чытача

Гэта цяжкае права выбару...

Многа змен адбылося ў школьным жыцці за апошнія гады. У бацькоў з'явілася права выбіраць школу для свайго дзіцяці. А выбіраць настаўніка? Юрыдычна гэта нідзе не аформлена. Чаму я пішу пра гэта?

Ды таму, што не раз чула просьбы сваіх знаёмых растлумачыць ім, ці маюць яны права памяняць настаўніка. Папраўдзе кажучы, у свой час, мне б таксама хацелася іншы раз памяняць некаторых сваіх вучняў ці іх бацькоў, як, мабыць, і ім мяне.

Усім нам хочацца мець аптымальны варыянт, але, на жаль...

Адзіні і той жа настаўнік можа быць добрым для аднаго вучня і дрэнным для другога...

Жорсткі, вельмі патрабавальны педагог, не ўмее ці не жадае пахваліць дзіця, не падыходзіць для няўпэўненага ў сабе, "затузанага" бацькамі дзіцяці. А мяккі, далікатны настаўнік не справіцца з разбішчаным сямейным "царком".

Бацькам хацелася б знайсці ў настаўніку спалучэнне разумнай патрабавальнасці і прафесіяналізму з душэўнай мяккасцю і павагай да годнасці дзіцяці.

Адпрацаваўшы 38 гадоў у школе, сцяваджаю, што такія настаўнікі былі і ёсць. І іх шмат. Агульнавядома, што ўзровень нашай адукацыі дастаткова высокі ў параўнанні з многімі краінамі. А вось па ўзроўні побытавай культуры мы вельмі адстаём.

А якая культура ўзаемаадносін у сем'ях? Можна, прычыны многіх канфліктаў менавіта ў сем'ях, у тым, якім дзіця пачынае вучобу.

Я ведаю сям'ю, дзе дзеткамі ні разу не пачуў ад маці і бацькі слоў павагі. Толькі: "балбес, дэбіл, разваж" і падобнае гэтаму. Да першага класа гэты хлопчык не ведаў ні ў чым абмежаванняў, рабіў што хацеў, мог пакрыўдзіць бацьку, перавярнуць талерку з супам і г.д. А першага верасня раптам выявілася, што трэба ціха сядзець, слухаць, стрымліваць свой узрыўны нораў ды яшчэ нешта пісаць, і пісаць вельмі акуратна. Больш за тое: ён прывык, што ён "самы-самы", а аднакласнікі зусім так не думалі.

Вось і ідзе дзіця ў школу са слязьмі. Але гэта злыя слязы. Школу ён ненавідзіць. З любімым сям'і ён ператварыўся дома ў "балбеса і дэбіла", а ў школе трэба яшчэ падпарадкоўвацца настаўніку, больш моцным аднакласнікам, ды і не самыя лепшыя адзнакі б'юць па самалюбстве. А хто вінаваты? Настаўнік?

У гэтай сітуацыі трэба ў корані мяняць усю атмасферу ў сям'і, павольна і асцярожна мяняць адносіны да дзіцяці і яго адносіны да школы.

Супрацьлеглы прыклад. Хлопчык вырас у спакойнай, добраахвотнай сямейнай абстаноўцы. Робіць усё акуратна, грунтоўна, абдуманна, але вельмі марудна. А настаўніца трапіла вельмі эмацыянальна, гаворыць хутка, гучна. Любіць знешнія эфекты, яе адкрытыя ўрокі заўсёды падабаюцца калегам. І актыўныя, кемлівыя дзеці добра адчуваюць сябе з ёю. А вось для маруднага Ванечкі яна пастаянны раздражняльнік, ды і ён для яе таксама. Вось тут выйсе адно: памяняць клас, перайсці да іншага настаўніка.

Але прыйдзе Ваня ў пяты клас, і ў яго будзе шмат розных настаўнікаў, усіх не памянаеш. Я магу прывесці дзесяцікі два падобных прыкладаў, але навошта...

Які вывад? Мне здаецца, што гэта задача не мае дакладнага адказу.

Так, у некаторых выпадках трэба мяняць настаўніка. Лепш было б, калі б школьны псіхолаг вызначаў загалда, да каго з настаўнікаў ісці таму ці іншаму дзіцяці. Цяпер дзеці праходзяць інтэлектуальнае тэспіраванне. А можа лепш праводзіць тэспіраванне на сумішчальнасць з настаўнікам?

Калі б у настаўніка ў класе было менш вучняў, ён хутчэй бы вывучыў і адчуў кожнага. Гэтыя "калі б" можна працягваць бясконца. Але рэаліі жыцця такія, што трэба прыставацца да таго, што маем.

Бацькам не грэх памятаць, што іх дзіця павінна не толькі атрымаць адукацыю, але і навучыцца жыць у грамадстве. А значыць, яго трэба вучыць улічваць пажаданні іншых людзей, паважаш іх думку, разумець такую простую рэч, што навакольным не лічаць цябе "цэнтрам Сусвету". Разам з тым у дзіцяці трэба выходзіць пачуццё ўласнай годнасці, разумную ўпэўненасць і веру ў ўласныя сілы і шмат чаго іншага.

Але адно непарушае правіла павінна быць у сям'і і школьніка: ніколі не абмяркоўваць недахопы настаўніка пры сваім дзіцяці. Паверце: лепшымі не стануць ні настаўнік, ні дзіця, а клопатаў павялічыцца.

Аляксандра САБАЛЕЎСКАЯ,
ветэран педагогічнай працы.

"З надзеяй — у будучыню"

Выстава-кірмаш з такой назвай адбылася ў Нацыянальным цэнтры творчасці дзяцей і моладзі. Арганізаваная дзіцячым фондам Арганізацыі Аб'яднаных Нацый (ЮНІСЭФ) у Рэспубліцы Беларусь і Міністэрствам адукацыі Беларусі, яна прайшла ў межах сусветнага руху ў інтэрсах дзяцей і кампаніі "Скажам дзецьмі "Такі!"

Прадстаўленыя на ёй вырабы зробленыя рукамі

дзяўчынак з петрыкаўскага спецыялізаванага №1 хлопчыкаў Бабруйскай калоніі — дзецьмі, якія па тых ці іншых абставінах апынуліся ў супярэчнасці з законам і зараз пазбаўлены нармальнага ўмоў жыцця і ўзаемін.

Кожны з прысутных змог набыць экспанат, які яму спадабаўся, а таксама зрабіць дабрачынны ўнёс. Усе сабраныя падчас выставы сродкі пойдуча на дабрачынныя

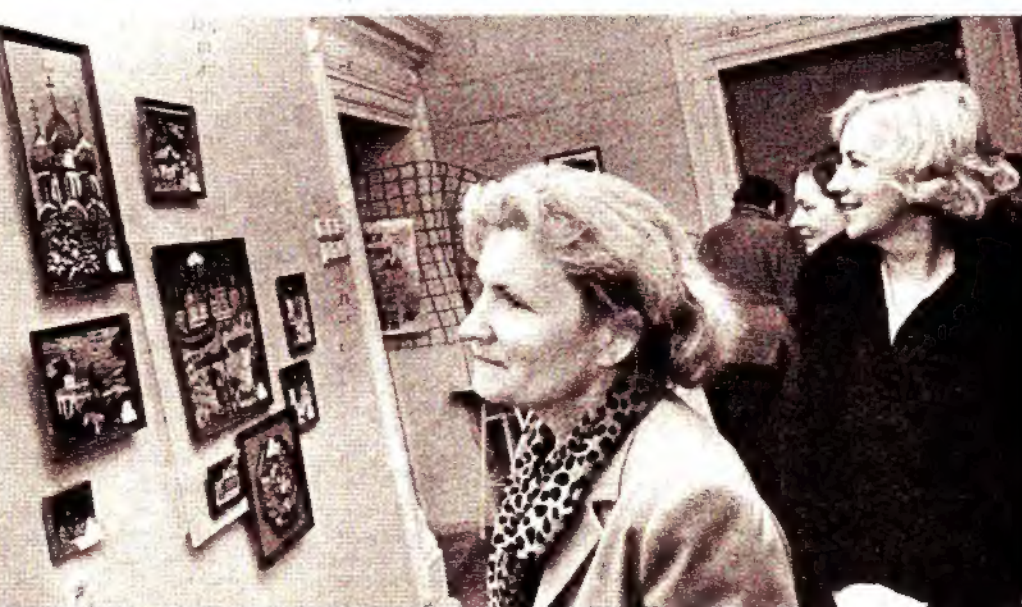
мэты, а калі дакладней — на патрэбы дзяцей, якія прадстаўлялі на гэты кірмаш свае выразы.

На адкрыцці прысутнічаў прадстаўнік дзіцячага фонду ЮНІСЭФ у Беларусі Ніл Бузэ.

Юрыя БОНДАРАЎ.

НА ЗДЫМКАХ: падчас правядзення выставы-кірмашы.

Фота аўтара.

Тэст Дзіця ў вашым жыцці

Роля бацькоў у выхаванні дзіцяці незамаяная. Яны — галоўныя "праекціроўшчыкі, канструктары і будаўнікі" яго асобы. Вось чаму так важна ведаць, наколькі паспяхова ўмеюць бацькі спраўляцца з такой складанай і адказнай задачай, як фарміраванне чалавечай асобы. Гэты тэст дапаможа іх уцвердзіць пра сябе як бацькоў, дапаможа зрабіць пэўныя высновы адносна праблем выхавання.

Уважліва прачытайце пытанні. Пастарайцеся адказаць на іх шчыра. Варыянты адказаў: "а" — магу і заўсёды так рабілі (3 балы); "б" — магу, але не заўсёды так рабілі (2 балы); "в" — не магу (1 бал).

Ці можаце вы:

1. У любы момант пакінуць усе свае справы і заняцца дзіцём?
2. Параіць з дзіцём нягледзячы на яго ўроств?
3. Прывесці дзіцяці ў памяці, зробленай у дачыненні да яго?
4. Папрасіць прабачэння ў дзіцяці за сваю несправядлівасць у дачыненні да яго?
5. Захаваць самавалоданне, нават калі ўчыны дзіцяці высеў вас з раўнавагі?
6. Паставіць сябе на месца дзіцяці?
7. Паверыць хваць б на хвілінку, што вы — добрая фея (добра чарадзей)?
8. Расказаць дзіцяці павучальны выпадак з дзіцяства, які паказаў вас з нябодрага боку?
9. Заўсёды ўстрымлівацца ад ужывання слоў і выразаў, якія могуць пакрыўдзіць дзіця?
10. Пабяжыць дзіцяці выканаць яго жаданне за добры паводзіны?
11. Выдзеліць дзіцяці адзін дзень, калі яго можа рабіць што падкажа, а вы не будзеце ўмешвацца?
12. Не рэзгаваць, калі ваша дзіця ўдарыла, груба штурхнула ці проста незаслужана пакрыўдзіла іншае дзіця?

13. Не паддавацца на дзіцячыя просьбы і слёзы, калі ўпэўнены, што гэта капрыз, мімалетнае недарэчнае жаданне?

Вынік:

30-39 балаў. Дзіця — самая вялікая каштоўнасць у вашым жыцці. Вы імкнецеся не толькі зразумець, але і пазнаць яго, ставіцеся да яго з павагай, прытрымліваецеся найбольш прэгрэсіўных прынцыпаў выхавання і пастаяннай лініі паводзінаў. Іншымі словамі, вы дзейнічаеце правільна і можаце спадзявацца на добрыя вынікі.

18-30 балаў. Клопат пра дзіця для вас — пытанне першараднай важнасці. Вы валодаеце здольнасцямі выхавальніка, але на практыцы не заўсёды прымяняеце іх паслядоўна і мэтааборавана. Часам вы прэзернуе строгі, у іншых выпадках — залішне мяккі. Акрамя таго, вы схільныя да кампрмісаў, якія павялічваюць выхавальны эффект. Вам трэба сур'ёзна задумацца над сваім паводзінамі да выхавання дзіцяці.

Менш за 18 балаў. У вас сур'ёзныя праблемы з выхаваннем дзіцяці. Вам не хапае ці то ведаў, ці то жадання выхавання дзіця асобай, магчыма — і таго, і другога. Парада: звярнуцца да дапамогі да спецыялістаў — педагогаў і псіхологаў, — азнаёміцца з публікацыямі па пытаннях сямейнага выхавання.

Падрыхтаваў
Іван ШПАДАРУК.

Пры адзіненні галоўнай мэты практычна не адраджае та, каб два ўрокі ва ўмовах навакольнага асяроддзя былі дастаткова падобнымі між сабой.

Безумоўна, тут многае залежыць ад творага палыходу настаўніка, яго настрою, разумення працэсу, што адбываецца ў прыродзе, здольнасці знайсці змяшчальны кантакт з вучнямі, павесці іх за сабой. Тым не менш варыянтныя метады, якія прадугледжваюць шэраг шляхоў дасягнення адной і той жа навукальнай мэты, могуць аказаць істотную дапамогу педагогу пры падрыхтоўцы і правядзенні заняткаў, каб аптымізаваць спадучыя запатрабаваныя вучняў і рэальныя ўмовы прыроднага асяроддзя.

Можна вылучыць чатыры асноўныя параметры варыянтнасці: выбар арганізацыйнай формы заняткаў у залежнасці ад таго, дзе яны праводзяцца (у парку ці побач са школай) і колькі чалавек арганізуе іх правядзенне; выбар зместу заняткаў у залежнасці ад узросту вучняў, іх вопыту ўзаемадзеяння з прыродай, пары года і асаблівасцей населенага пункта; падбор тэматычных і практычных матэрыялаў для пэўнага ўрока ў залежнасці ад умяшчальнасці вучняў, іх тэарэтычнай падрыхтоўкі; варыянтнасць у пабудове ўрока, калі розныя колькасці часу надаецца розным навукальным метам, актыўным і пэсывным формам навучання. Гэтая форма варыянтнасці дастаткова добра вядома настаўнікам.

Асноўныя арганізацыйныя формы заняткаў

Экскурсійны звычайна праводзіцца ў месцах з багатай гісторыяй і біялагічнай разнастайнасцю. Яны не патрабуюць падрыхтоўкі вучняў і могуць праводзіцца з рознаўзроставамі групамі.

З улікам рознага ўзросту падрыхтоўкі экскурсійных груп і рознай накіраванасці іх інтарэсаў, а таксама неабходнасці рэагаваць на ўмовы надвор'я ўвядзены мэтазгодны арганізацыйныя формы заняткаў. Сутнасць у тым, што распрацоўваюцца асноўны і дадатковыя экскурсійныя тэсты. У адрозненні ад звычайнага адукацыйнага экскурсію групы выбіраюцца адзін з асноўных тэстаў.

Базавыя заняткі ў прыродным асяроддзі

Пры арганізацыі заняткаў неабходна ўлічваць і тую акалічэнасць, што групы (вучні 9-10 годаў) упершыню арганізавана прыходзіць у парк, а іншыя групы ўжо маюць значны вопыт заняткаў у прыродным асяроддзі. Такія ж дзіферэнцыяцыя можа мець месца і ў межах адной групы.

Для гэтай формы вызначаецца галоўная тэматычная лінія заняткаў у прыродным асяроддзі, якая складаецца з паслядоўнага набывання пэўных практычных навыкаў і спецыяльных ведаў і ацэнаў акалічэнасці збалансаванага прыродаахоўнага. Падчас правядзення і практычных заняткаў паслядоўнасць тэм можа мяняцца.

У залежнасці ад узросту вучняў неабходна мяняць тэм выкладання тэм і падбіраць асобныя навукальныя матэрыялы. Можна правесці наступную паслядоўнасць тэматычных блокаў для заняткаў у прыродным асяроддзі: 1. Акалічэнасць парэя. 2. Экалагічная сцэнка

экскурсійнай групы выбіраецца адзін з асноўных тэстаў.

Падчас экскурсіі ў залежнасці ад задач, якія ставіцца, экскурсавод больш падрабязна дэталізуе асобныя пытанні, карыстаючыся дадатковымі тэкстамі і абсталяваннем.

Экскурсійныя заняткі звычайна праводзяцца з вучнямі адной узроставай групы і могуць дадавацца да экскурсіі ўключаць і практычныя заданні, і аптымізаваць вучняў на пачатку і пры заканчэнні заняткаў. Усе больш актуальным становіцца ўлік асаблівасцей псіхалогіі падлеткаў, іх падрыхтоўку ў актыўных формах заняткаў. Трэба даць ім магчымасць нешта зрабіць сваімі рукамі на старажытных тэхналогіях, паспрабаваць карыстацца механізмамі, зробленымі на ўзроках мінулых стагоддзяў.

Асноўныя тэмы могуць разглядацца падчас экскурсіі дзвюх ці трох разоў дзеля лепшага замацавання і разумення (коратка і ў агульным кантэксце), нагадаваць пры падрыхтоўцы разглядаць іншыя тэм. Патрэбны і тэксты для ролігаваных заняткаў. Каб знізіць гарэскае напружанне ці фізічную стомленасць, варта выкарыстоўваць актыўныя пераносныя падлеткаў, каб даць вышэй іх прэмернай энергіі.

Варыянтныя метады, якія прадугледжваюць шэраг шляхоў дасягнення адной і той жа навукальнай мэты, могуць аказаць істотную дапамогу педагогу пры падрыхтоўцы і правядзенні звычайна, каб аптымізаваць спадучыя запатрабаваныя вучняў і рэальныя ўмовы прыроднага асяроддзя.

Педагагічная майстэрня Будучыня — за варыянтнымі метадыкамі

Усе ўрокі экалогіі маюць адзіную галоўную мэту — сфарміраваць культуру сяброўскіх адносін да жывой прыроды. Гэта калі чалавек спаткаецца ўжо з навакольнага асяроддзя, прыслухоўваецца да таго, што адбываецца навакол, потым прыслухоўваецца да самага сябе, вызначае, што яму патрэбна на самай справе, як задавальняць свае патрэбы з найменшымі стратамі для прыроды, і, нарэшце, імкнецца кампенсавать прыродзе тое, што было ў яе ўзята.

з гульнявымі заданнямі. 3. Акалічэнасць парэя па пэўным заданні. 4. Экалагічная сцэнка з пэўным заданні. 5. Матэрыялы практычных, варты выкарыстоўваць актыўныя пераносныя падлеткаў, каб даць вышэй іх прэмернай энергіі. 6. Тэарэтычныя практыкумы. 7. Влікі экалагічных практыкумы. 8. Спецыяльныя практыкумы. 9. Комплексныя экалагічныя практыкумы, рэалізаваныя прыродаахоўных пра-

кі, прымеркаваныя да экалагічнага календара, і заняткі, неспасадна прымеркаваныя да бліжэйшага выхаду ў прыроду. Падчас заняткаў, якія праводзяцца напрыклад, пажадана вывесці некаторыя асаблівасці індывідуальнай і калектыўнай матывацыі ў адносінах да навакольнага асяроддзя.

Пасля выхаду ў прыроду мэтазгодна правесці з дзецьмі адны ці дзве аўдыторныя заняткі. На першых з іх неабходна асноваць і замацаваць веды, што былі атрыманы падчас экскурсіі, а на другіх вывесці, акрамя таго, асноўныя дзеі для навакольнага асяроддзя. Другія заняткі мэтазгодна правесці праз адзін-два тыдні і толькі пасля асобных выхадаў у прыроду.

Узровень матывацыі да навучання ўзрастае, калі адзін і тую ж ідэю (толькі рознымі словамі) раскрываюць дзецьмі рознымі людзьмі. Таму вельмі пажадана, каб у прыродным асяроддзі дзецьмі сустракаліся чалавек, да якога яны нібыта прыйшлі ў госці. Пажадана, каб ён быў апраўтаў жыццёвым дзеяннем пераважае, што звязана з ласем, ці хваць б форму ласея. Пасля ўсяго выхавальнага выхаду ў значнай ступені будзе залежаць ад таго, наколькі прывабліваць і зручны будзе першыя заняткі на прыродзе. Таму пажадана, каб пад гэтыя мэты былі збудаваны найлепшыя куткі жывой прыроды ў кожнай школьнай раёна.

Эфектыўнасць кожных заняткаў у прыродным асяроддзі будзе больш значнай, калі дзецьмі да іх падрыхтоўкі падрыхтоўка некаторых навукаў.

Падрыхтоўка падрыхтоўка можа складацца з дзвюх частак — занят-

ным парку, побач з кожным населеным пунктам.

Заняткі на прыродзе для малодшых школьнікаў складаюцца з наступных частак: 1. Уступка з Лесавіка. 2. Лесавік, расказваючы вершы, паказваючы малюны, распавядаючы пра свае справы. 4. Галоўная частка. Дзеці набываюць новы вопыт ўзаемадзеяння з прыродай, выконваюць заданне Лесавіка. 5. Гульня пад кіраваннем настаўніка ці Лесавіка (звычайна вучэньне новай). 6. Заклучэнне аптываў на пытанні. 7. Самастойныя гульні і прыём ежы.

Комплексныя ўрокі на прыродзе звычайна праводзяцца з вучнямі некалькіх класаў адной навукальнай паралелі на прыклад некалькіх ўрокаў ці пэўнага навукальнага дня. У прыродным асяроддзі праводзяцца заняткі па розных навукальных дысцыплінах, звязаных агульнай тэмай, набыццём пэўнага вопыту сяброўскіх адносін з навакольным асяроддзем. Выбар тэм заняткаў вызначаецца як мексцовымі ўмовамі, так і існуючай навукальнай праграмай.

Комплексныя экалагічныя гульні — самыя галоўныя мэты выклікаць цікавасць да экалагічных праблем, спрыяць развіццю культуры сяброўскіх адносін да жывой прыроды, фарміраванню навыкаў, неабходных для сапраўднага прыродаахоўнага дзеяння: натуральнаму спадучнаму спартыўных элементаў, практычнай дзейнасці, творчых і інтэлектуальных заданняў. Гульні можа адначасова ахопліваць некалькі сопеў адукацыйна і гледзючы.

Яна арганізуецца па схеме каманднага параджару, падчас якога ўдзельнікі выконваюць практычныя творчыя і інтэлектуальныя заданні. За выкананне кожнага з іх удзельнікі атрымліваюць пэўную колькасць працэнтаў ("запалы жалуды", "чароўныя аршышкі"); пры выкананні спартыўных і інтэлектуальных заданняў іх колькасць можа быць павялічана, так і памяншана. Перамагае таа каманда, якая да фінішу прыйдзе з найбольшай колькасцю працэнтаў.

Экалагічныя гульні забяспечваюць апавадзеным зместам практычных, творчых і інтэлектуальных

ных заданняў, тым, што асобныя спартыўныя спадорбніты імітуюць некаторыя віды выратавальнай дзейнасці. Гульні разлічаны на вельмі шырокі дыяпазон уздзельнікаў адносна як іх узросту, так і іх спартыўнай і інтэлектуальнай падрыхтоўкі.

Стратэгія развіцця

Значна паскорыць развіццё асаблівых метады можа стварэнне экалагічнага "катэхізісу", у які ўвядзены пытанні і адказы, што тычацца непасрэднага ўзаемадзеяння чалавек з жывой прыродай.

Гэтыя пытанні можна аб'яднаць у некалькі асобных тэматычных груп, кожная з якіх будзе складацца з некалькіх асобных тэм, якіх у сваю чаргу, могуць утвараць некалькіх падгруп. Агульнае колькасць пытанняў можа складацца калі адной тысячы. Таксама сістэма з'яўляецца надзвычай гнуткай. Яна дазваляе мяняць чарговасць выкладання асобных тэм у межах групы, паслядоўнасць раздзелаў і пытанняў у раздзеле, пераносіць з аднаго раздзела ў другі асобны пытанні ці змяняць іх і інш.

Матэрыялы "катэхізісу" зручныя для выкарыстання ў любой форме заняткаў у навакольным асяроддзі. Яны могуць быць перапрацаваны ў тэсты, якіх, у сваю чаргу, могуць выкарыстоўвацца для правядзення комплекснай экалагічнай гульні і базавых заняткаў у навакольным асяроддзі.

Сістэматычныя выкарыстанне варыянтных метады мэтазгодна пачаць з вучнямі другіх класаў, паколькі менавіта ў гэтым узросце найбольш актыўна фарміруюцца адносіны да навакольнага асяроддзя.

Розныя формы заняткаў на прыродзе, кудзей да ўсё, будучы разнапланавана пасабіца, паступова аб'ядноўваюцца ў адзіную сістэму.

Істотным крокам можа стаць стварэнне каскадных тэставых заданняў, у якіх кожнае наступнае пытанне з'яўляецца прынамся пытаннем папярэдняга, але дэталізацыя іншай навукальнай дысцыпліны асноўнага навукальнага курса. Выкарыстанне каскадных тэстаў можа спрыяць распаўсюджванню варыянтных метады практычна на ўсе формы навучання.

Яўген ПЕРАХАЎ,
выкладчык экалогіі
гімназіі №1
Мінска.

Метадычная служба: ад з'езда да з'езда

Што ж рэальна дасягнута?

У сваім выступленні на першым з'ездзе настаўніцкай Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.Р. Лукашэнка звярнуў увагу на развіццё метадычнай службы: "Развіццё праблемы навушыннасці якасці педагагічнай працы напрамку звязана з неабходнасцю развіцця метадычнай службы ў адукацыі. Яна павінна дапамагаць настаўніку паспяхова адаптавацца да змянення ў змесце адукацыі, апавадзеным новымі тэхналогіямі, забяспечыць падтрымку эксперыментальнай, інавацыйнай работы".

Сёння, калі ва ўмовах інтэнсіўнага рэфармавання адукацыі мы ідзем назустрэч чарговым рэспубліканскаму з'езду работніцкай адукацыі, наспела неабходнасць прааналізаваць, у якой меры метадычная служба Віцебскай вобласці забяспечыла развіццё ўскладзеных на яе задач.

1998 год, першы год пасля з'езда настаўнікаў, быў няпростым для метадычнай службы нашай рэспублікі. Справа ў тым, што ў шэрагу рэгіёнаў Беларусі ў пераходны перыяд складалася тэндэнцыя да згортвання дзейнасці раённых і гарадскіх метадычных кабінетаў. "Навастрона ад педагогаў" адважыліся, што без сістэмы метадычнага навучання можна абыйсціся — працуюць жа школы некаторых замежных краін без такіх падраздзяленняў. Яны не задумваліся, што менавіта гэты ўнікальны структура суправаджэння адукацыйнага працэсу з'яўляецца адным з важнейшых фактараў развіцця адукацыі. Метадычная служба, з'яўляючыся сувязным звяном паміж псіхалагічна-педагагічнай навукай і школьнай практыкай, дазваляе на навуковай аснове аналізаваць і ацэньваць супярэчнасці і праблемы, знаходзіць аптымізаваныя шляхі іх вырашэння, стварае ўмовы для назапашвання інавацыйнага вопыту, для якаснага і апэратывнага развіцця школьнай працы на спецыяльнасці "Дэфекталогія". Сёння гэтую прафесію асвойваюць 125 чалавек, якія займаюцца на пачатках першага і другога годаў навучання.

У 1998-99 гадах навучанне на курсах апавадзена ППК прайшлі 590 прадстаўніцкіх кіруючых кадраў арганізацыйна-кіравання гарадской і раённай вобласці. Таму метадычная сістэма вобласці працягвала гарманічна развівацца: працягваліся кабінеты аддзяленняў адукацыі на чале з вобласным інстытутам павышэння кваліфікацыі аператыўна ўключылі ў вырашэнне задач, намечаных з'ездам.

Дзейнасць ППК была сканізавана на наступных стратэгічных накірунках:

- павышэнне кваліфікацыі педагогаў і спецыялістаў: засваенне імі сучаснай парадыхмы адукацыі, апавадзена новым зместам і стандартамі яго рэалізацыі, адрэагаванымі тэхналогіямі і тэхналагічным забеспячэннем адукацыйнага працэсу;
- перападрыхтоўка кадраў, неабходных для паспяховага развіцця школьнай працы: педагогаў-псіхалагаў для школ і дашкольных устаноў, дэфекталагаў;
- навукова-метадычнае кіраванне развіццём рэгіянальных адукацыйных сістэм і іх метадычным служб;
- стварэнне неабходных навукова-метадычных і арганізацыйна-метадычных умоў для інавацыйнай і эксперыментальна-даследчай дзейнасці педагагічных калектываў;

На курсах павышэння кваліфікацыі педагогаў-псіхалагаў у ліку прырыхтоўчых спецыялістаў накіраваны ісправіцельнае суправаджэнне інавацыйнага працэсу ў адукацыі, дыягностыка і карэкцыя асобных якасцей і дзейнасці суб'ектаў адукацыі: работа з дзецьмі і бацькамі групы рынку і інш.

Асаблівасць увагі на курсах надавалася пытанню эфектыўнай рэалізацыі дыягностычных стандартаў адукацыі, асабліва ўвядзенню ў дзейнасць адукацыйнай сістэмы аўдыі і ўменняў і навыкаў вучняў, мадэлявання і праектавання выхавальных сістэм з улікам рэгіянальных асаблівасцей.

У тэхналагічным плане мы прытрымліваліся і прытрымліваемся існаму: педагог вучыць і выхоўвае та, як вучыцца і выхоўваецца само. З улікам гэтай акалічэнасці на нашых курсах метады, якіх адукацыя патрабуе ад педагогаў і спецыялістаў вобласці. Пры ўваходзі і выніковай дыягностыцы мы вывясляем, якім формам і метам правядзення заняткаў адпавядае пераход у слухачаў і ў якой меры яны задаволены і гутым заняткам. Таму першы спектр форм і метады (у парцы ўвядзення ступені значнасці) выглядае так: стажыроўка на ўстаноў адукацыі, дыскусіі "за круглым сталом", педагагічныя матчы, арганізацыйна-дзейнасці і вучэбна-развіццёвыя гульні, практычныя лекцыі, трынінгі, практыкумы.

Што ж рэальна дасягнута за разглядаемы перыяд?

Курсавое навучанне ў абласным ППК прайшлі 18996 чалавек. На фактэцы перападрыхтоўкі спецыялістаў адукацыі дыпламы педагогаў-псіхалагаў пасля інтэнсіўнага двухгадовага навучання атрымалі 76 чалавек. Адрэагаваны новы прафіль перападрыхтоўкі кадраў на спецыяльнасці "Дэфекталогія". Сёння гэтую прафесію асвойваюць 125 чалавек, якія займаюцца на пачатках першага і другога годаў навучання.

У 1998-99 гадах навучанне на курсах апавадзена ППК прайшлі 590 прадстаўніцкіх кіруючых кадраў арганізацыйна-кіравання гарадской і раённай вобласці. Таму метадычная сістэма вобласці працягвала гарманічна развівацца: працягваліся кабінеты аддзяленняў адукацыі на чале з вобласным інстытутам павышэння кваліфікацыі аператыўна ўключылі ў вырашэнне задач, намечаных з'ездам.

Дзейнасць ППК была сканізавана на наступных стратэгічных накірунках:

- павышэнне кваліфікацыі педагогаў і спецыялістаў: засваенне імі сучаснай парадыхмы адукацыі, апавадзена новым зместам і стандартамі яго рэалізацыі, адрэагаванымі тэхналогіямі і тэхналагічным забеспячэннем адукацыйнага працэсу;
- перападрыхтоўка кадраў, неабходных для паспяховага развіцця школьнай працы: педагогаў-псіхалагаў для школ і дашкольных устаноў, дэфекталагаў;
- навукова-метадычнае кіраванне развіццём рэгіянальных адукацыйных сістэм і іх метадычным служб;
- стварэнне неабходных навукова-метадычных і арганізацыйна-метадычных умоў для інавацыйнай і эксперыментальна-даследчай дзейнасці педагагічных калектываў;

На курсах павышэння кваліфікацыі педагогаў-псіхалагаў у ліку прырыхтоўчых спецыялістаў накіраваны ісправіцельнае суправаджэнне інавацыйнага працэсу ў адукацыі, дыягностыка і карэкцыя асобных якасцей і дзейнасці суб'ектаў адукацыі: работа з дзецьмі і бацькамі групы рынку і інш.

Асаблівасць увагі на курсах надавалася пытанню эфектыўнай рэалізацыі дыягностычных стандартаў адукацыі, асабліва ўвядзенню ў дзейнасць адукацыйнай сістэмы аўдыі і ўменняў і навыкаў вучняў, мадэлявання і праектавання выхавальных сістэм з улікам рэгіянальных асаблівасцей.

У тэхналагічным плане мы прытрымліваліся і прытрымліваемся існаму: педагог вучыць і выхоўвае та, як вучыцца і выхоўваецца само. З улікам гэтай акалічэнасці на нашых курсах метады, якіх адукацыя патрабуе ад педагогаў і спецыялістаў вобласці. Пры ўваходзі і выніковай дыягностыцы мы вывясляем, якім формам і метам правядзення заняткаў адпавядае пераход у слухачаў і ў якой меры яны задаволены і гутым заняткам. Таму першы спектр форм і метады (у парцы ўвядзення ступені значнасці) выглядае так: стажыроўка на ўстаноў адукацыі, дыскусіі "за круглым сталом", педагагічныя матчы, арганізацыйна-дзейнасці і вучэбна-развіццёвыя гульні, практычныя лекцыі, трынінгі, практыкумы.

На курсах павышэння кваліфікацыі педагогаў-псіхалагаў у ліку прырыхтоўчых спецыялістаў накіраваны ісправіцельнае суправаджэнне інавацыйнага працэсу ў адукацыі, дыягностыка і карэкцыя асобных якасцей і дзейнасці суб'ектаў адукацыі: работа з дзецьмі і бацькамі групы рынку і інш.

Асаблівасць увагі на курсах надавалася пытанню эфектыўнай рэалізацыі дыягностычных стандартаў адукацыі, асабліва ўвядзенню ў дзейнасць адукацыйнай сістэмы аўдыі і ўменняў і навыкаў вучняў, мадэлявання і праектавання выхавальных сістэм з улікам рэгіянальных асаблівасцей.

У тэхналагічным плане мы прытрымліваліся і прытрымліваемся існаму: педагог вучыць і выхоўвае та, як вучыцца і выхоўваецца само. З улікам гэтай акалічэнасці на нашых курсах метады, якіх адукацыя патрабуе ад педагогаў і спецыялістаў вобласці. Пры ўваходзі і выніковай дыягностыцы мы вывясляем, якім формам і метам правядзення заняткаў адпавядае пераход у слухачаў і ў якой меры яны задаволены і гутым заняткам. Таму першы спектр форм і метады (у парцы ўвядзення ступені значнасці) выглядае так: стажыроўка на ўстаноў адукацыі, дыскусіі "за круглым сталом", педагагічныя матчы, арганізацыйна-дзейнасці і вучэбна-развіццёвыя гульні, практычныя лекцыі, трынінгі, практыкумы.

Што ж рэальна дасягнута за разглядаемы перыяд?

Курсавое навучанне ў абласным ППК прайшлі 18996 чалавек. На фактэцы перападрыхтоўкі спецыялістаў адукацыі дыпламы педагогаў-псіхалагаў пасля інтэнсіўнага двухгадовага навучання атрымалі 76 чалавек. Адрэагаваны новы прафіль перападрыхтоўкі кадраў на спецыяльнасці "Дэфекталогія". Сёння гэтую прафесію асвойваюць 125 чалавек, якія займаюцца на пачатках першага і другога годаў навучання.

У 1998-99 гадах навучанне на курсах апавадзена ППК прайшлі 590 прадстаўніцкіх кіруючых кадраў арганізацыйна-кіравання гарадской і раённай вобласці. Таму метадычная сістэма вобласці працягвала гарманічна развівацца: працягваліся кабінеты аддзяленняў адукацыі на чале з вобласным інстытутам павышэння кваліфікацыі аператыўна ўключылі ў вырашэнне задач, намечаных з'ездам.

Дзейнасць ППК была сканізавана на наступных стратэгічных накірунках:

- павышэнне кваліфікацыі педагогаў і спецыялістаў: засваенне імі сучаснай парадыхмы адукацыі, апавадзена новым зместам і стандартамі яго рэалізацыі, адрэагаванымі тэхналогіямі і тэхналагічным забеспячэннем адукацыйнага працэсу;
- перападрыхтоўка кадраў, неабходных для паспяховага развіцця школьнай працы: педагогаў-псіхалагаў для школ і дашкольных устаноў, дэфекталагаў;
- навукова-метадычнае кіраванне развіццём рэгіянальных адукацыйных сістэм і іх метадычным служб;
- стварэнне неабходных навукова-метадычных і арганізацыйна-метадычных умоў для інавацыйнай і эксперыментальна-даследчай дзейнасці педагагічных калектываў;

На курсах павышэння кваліфікацыі педагогаў-псіхалагаў у ліку прырыхтоўчых спецыялістаў накіраваны ісправіцельнае суправаджэнне інавацыйнага працэсу ў адукацыі, дыягностыка і карэкцыя асобных якасцей і дзейнасці суб'ектаў адукацыі: работа з дзецьмі і бацькамі групы рынку і інш.

<

